ALEXANDRU CANDIANO-POPESCU MILITARY CAREER

Laurențiu Paul Bălașa

PhD Student, University of Craiova

Abstract: Alexandru Candiano Popescu had a brilliant military career, culminanting in the occupation of the Grivita 2 redoubt on August 30, 1877. He attendant the Military School Officers in Bucharest, between 1854-1859 . In 1859, he become lieutenant,being a close friend of Alexandru Ioan Cuza. He participates in the War of Independence with the rank of major. After the episode Grivita, received the rank of lieutenant colonel and was rewarded with the Order St George. After 1880,for twelve years, he was a royal aide. In 1882, he received the rank of colonel. In 1894, he obtained the rank of general, and in 1899 he came to commandand the third Army corps. He died on June 26, 1901, in his friend's house, the colonel A. Vladoianu.

Keywords: redoubt, Candiano, collonel, artillery, lieutenant

În urma căsătoriei din 1840, dintre Dumitru Popescu (originar din Buzău) și Zincuța Urzicianu (rudă a domnitorului Țării Românești Alexandru Ghica) s-a născut la 27 ianuarie 1841, la Lipia, județul Buzău, Alexandru-Candiano Popescu.

Din anul 1841 tatăl său, Dumitru Popescu, fusese numit polițist în orașul Ploiești, loc unde familia își stabilește și domiciliul. La scurt timp, în anul 1843, tatăl lui Alexandru Candiano-Popescu a murit în timpul unei misiuni *„fiind trântit de un cal negru, escortând pe episcopul de Buzău Cherasie"*. Mama sa, Zincuța, s-a recăsătorit câtiva ani mai târziu, în anul 1847, tot cu un polițist din Ploiești pe nume Nicolae Candiano[1]. În urma căsătoriei a primit și numele de Candiano, nume adoptat și de Alexandru. Școala primară a urmat-o tot în Ploiești împreună cu fratele său Serghie, la o școală particulară, iar apoi din anul 1851 a urmat cursurile unei alte școli particulare condusă de Nicolae Lorenti și Pavel Eliade, Alexandru Cadiano-Popescu apreciind foarte mult pe cei doi profesori ai săi: *„învațătorii copilăriei nostre .... erau niște apostoli, iubeau școala și pe școlari, aveau cultul dezinteresări și al datoriei"*[2].

Acești ani petrecuți la Ploiești alături de cei doi profesori i-au determinat probabil destinul, Alexandru Candiano – Popescu hotărându-se să urmeze Școala Militară de Ofițeri din București, fiind al doilea dintre candidații admiși în anul 1854[3].

În perioada studiilor sale militare (1854-1859) Alexandru Candiano – Popescu a fost atras de istoria Principatelor Române, devenind un susținător ale Unirii acestora, fiind foarte interesat și de politică și de literatură[4]. Chiar în anul Unirii, 1859, Alexandru Candiano – Popescu, a absolvit Școala Militară de Ofițeri din București, primind gradul de sublocotenent de artilerie, alături de cei 12 colegi ai săi, deși armata română nu avea niciun tun[5]. După anul 1859, Alexandru Candiano-Popescu a devenit un apropiat al lui Alexandru Ioan Cuza, domnitorul apreciindu-l pentru calitățile sale, chiar considerându-l un om de încredere, afirmând totodată despre acesta că „*îl iubesc mult",* afirmație făcută cu prilejul unei vizite în

[1] Constantin Corbu, *Alexandru Candiano – Popescu – participant al vieții din a doua jumătate a veacului trecut* în Revista de Istorie, Tom 33, nr.9, septembrie 1980, Editura Academiei, București, 1980, p.1738-1739
[2] Alexandru Candiano – Popescu, *Amintirii din viața-mi,* vol. I , Editura Universul, București, 1944, p. 22
[3] Constantin Corbu, *op. cit.*, p. 1739.
[4] *Idem* p. 1739-1741
[5] Alexandru Candiano – Popescu, *op. cit.*, p. 5.

Ploiești, ocazie cu care a făcut cunoștință și cu mama acestuia, Zincuța. Într-o altă vizită a lui Alexandru Ioan Cuza la Iași, pe când Alexandru-Candiano – Popescu se afla intr-o garnizoană din capitala Moldovei, domnitorul declara despre acesta : ”*Candiano este unul dintre cei mai buni și iubiți ofițeri ai mei”*[6].

În anul 1864, tânărul ofițer a fost avansat la gradul de căpitan de artilerie, urmând astfel pașii ierarhiei militare.[7] Deși Alexandru Ioan Cuza îl aprecia mult, acest fapt nu l-a împiedicat pe căpitanul Candiano- Popescu să participe la detronarea acestuia în februarie 1866. Acesta din urmă se pare că a fost marcat de acest eveniment, datorită apropierii față de domnitor. În contextul trădării față de Cuza, Candiano recunoaștea, mai târziu, că s-a gândit mult, dar a ales în cele din urma sentimentele patriotice, hotărârea de a participa la detronare fiind luată după o perioadă de gândire foarte apăsătoare. Alexandru Candiano – Popescu susținea că a participat la acest eveniment dezinteresat, punând mai presus interesul țării: *„câte nopți n-am dormit! Ce chin, ce luptă înverșunată s-a petrecut în mine! Trebuia să hotărăsc. Am ales țara”* [8].

După înlăturarea lui Cuza din noaptea de 11-12 februarie 1866, a primit funcția de șef de cabinet al colonelului Haralamb, acesta fiind ministrul de război. După evenimentele din 1866, noul domn Carol arăta o neîncredere față de ofițerii care au participat la detronarea lui Cuza, ceea ce se pare că l-a determinat pe Candiano-Popescu, să demisioneze din armată în anul 1867, îmbrățișând cariera de om politic, dar și pe cea de ziarist[9]. Mai târziu, în contextul reizbucnirii crizei orientale (1875) și a evoluției evenimentelor din Balcani precum și a prefigurării războiului ruso-turc, în calitatea sa de deputat, Alexandru Candiano-Popescu s-a pronunțat pentru obținerea indepenenței României, criticându-și în dese rânduri adversarii politici[10].

Astfel, el a cerut să fie înrolat voluntar în armata română, în aprilie 1877, pentru a lua parte la un eventualul război al României împotriva Imperiului Otoman, cu toate că fiind deputat era scutit de obligativitatea serviciului militar. Tot el susţinea în Parlament, că independenţa României trebuia obţinută prin orice mijloace chiar şi pe calea militară. Astfel a rămas în istorie cel mai important discurs al său, ținut ca om politic, la 29 aprilie 1877: *„nu trebuie curaj, nu trebuie talent, ca să o rostească cineva, ci,din contra ne-a trebuit o robustă pacienţă pentru ca, secole întregi, inspiraţi de spiritul politic al strămoşilor noştri, să ţinem năbuşită în mintea noastră şi inima noastră dorin ţa de a fi liberi, de a fi independenti; pentru că, d-lor, ceia ce este libertatea pentru om este independenţa pentru naţiune”* [11].

După momentul 4 aprilie 1877, odată cu semnarea Convenţiei româno-ruse, România a ajuns în stare de război cu Turcia, după ce artileria otomană a bombardat oraşele româneţi de pe linia Dunării, la care artileria românească a răspuns. Rusia a respins la început ajutorul României, dar în urma înfrângerilor suferite în vara lui 1877 la Plevna a cerut intrarea armatei

[6] Constantin Corbu, *op. cit.,* p. 1742; În anul 1859, în contextul războiului franco-sardo-austriacAlexandru Ioan Cuza a permis unor ofițeri român să lupte alături de trupele franco-italiene contra austriecilor în Italia (căpitanii Anghelescu Gheorghe, Dunca lulius, Algiu lon, Cernovodeanu Petre, Holban Mieluță şi sublocotenentul Paleologu), dar a respins cererea lui Alexandru Candiano-Popescu de a participa la luptele din Italia (Alexandru Candiano – Popescu, *Amintiri din viaţa-mi* vol II, ed. Eminescu, Bucureşti, 1999, p. 12).

[7]Dimitrie R. Rosetti, *Dicționarul Contimporanilor,* Editura Lito – Tipografiei Populare, București 1897, p. 41.

[8] Alexandru Candinao – Popescu, *op. cit.,* p. 17; Despre 11 februarie 1866, mai tarziu, Candiano-Popescu afirma: *"11 febroarie s'a plâmădit şi s'a executat în numele ideii Principelui străin şi în numele moralităţi* (Alexandru Candiano – Popescu în *Democraţia,* I, 21 august 1869). Iar mai apoi tot el susţinea că: *"2 mai 1864 este despotizmul şi corupţiunea 11 februarie 1866 libertatea şi moralitatea-29 ianuarie 1869 despotismul ipocrit si rafinat* (Alexandru Candiano – Popescu, *Ieri și astăzi* în *Democraţia,* I, 25 septembrie 1869).

[9] Constantin Corbu, *op. cit.,* p. 1743.

[10] Gh. Bejan, I. Ceaușescu, V. Mocanu C. Olteanu, *Asalt la redute,* Editura Militară, București, 1969, p. 59,60.

[11] Monitorul oficial, nr. 109, 14 mai 1877, p. 32-37.

române în luptă[12]. În acest context Alexandru Candiano-Popescu trimitea o telegramă generalului Alexandru Cernat, ministru de Război: *„în împrejurările grave în care se află ţara, solicit onoare de a mă prenumăra în oaste”,* după ce în prealabil îi ceruseră şi lui I.C.Brătianu, comanda unui batalion de dorobanţi cu care să fie trimis în prima line a bataliei[13].

După intrarea ruşilor în ţară în aprilie 1877, Brătianu se temea că aceştia vor ocupa ţara. Carol are o discuţie cu Sturdza, Kogălniceanu şi Brătianu la palat amenințând că va rupe convenţia de la 4 aprilie şi nu le va mai permite trecerea, până când ruşii nu vor renunţa la această atitudine. În aceste împrejurări, o delegaţie rusă formată din căpitanul Popov, ce reprezenta pe Marele Duce colonelul Dolgoruki, şi din partea împăratului, a explicat că proclamaţia arăta poporului român că armata rusă este prietenă [14].

După lungi dezbateri se hotărăşte în cele din urmă planul de luptă asupra Griviţei, un atac general între muntele Verde şi Vid, pe data de 30 august (ziua ţarului). Atacul avea să fie organizat astfel: Divizia a-IV-a trebuia să formeze o linie de foc, după cum urmează: Batalionul II de vânători comandat de maiorul Candiano – Popescu, Batalinul I dorobanţi din regimentul 16, Batalionul I din regimentul 5 linie, comandat de maiorul Leonida Iarca, Batalionul I din regimentul 14 dorobanţi. Toți formau o brigadă condusă de colonelul Boronescu. Cealaltă brigadă era formată din divizia a III-a alcătuită din regimentul 8 linie comandat de locotenent-colonel Poenaru, regimentul 10 dorobanti comandat de locotenent-colonel Măldărescu, şi un batalion de vânători, brigada fiind condusă de colonelul Ipătescu, ce forma a II-a coloană de foc[15]. După ce a primit comanda batalionului II Vânători şi înainte de a intra în luptă i-a încurajat pe soldaţi cu un discurs memorabil : *,,ofițeri, subofițeri, caporali şi soldați. Intr'o zi mare, dar zi de primejdie sunt numit comandantul vostru. Sunt mândru de această încredere a şefilor mei; încrederea lor este întemeiată pe încrederea mea în voi ! Sunt veacuri de când români n'au văzut o zi mai frumoasă de cât cea de astăzi..... Murind, vom trăi în amintirea neamului nostru, căruia'l vom asigura viaţa prin sângele ce ne-om vărsa. Traind, vom fii răsplătiţi şi onoraţi de ţară!”*[16]. Astfel în fruntea Batalionului său, Alexandru Candiano-Popescu a participat la istorica bătălie din jurul Plevnei din 30 august 1877, el aducând un imens aport la victoria asupra puternicei redute turceşti Griviţa, fiind unul dintre cei mai remarcaţi comandanţi români din această bătălie[17]. După ce se fac ultimele pregătiri pentru atacul asupra redutei Griviţa 2 (care era vizibilă), la ora 11, brigada comandată de colonel Borănescu porneste în marş, pe o vreme ploioasă şi cetoasă. la ora 3 se dă semnalul pentru ca trupele să intre în luptă.

La puţin după declanşarea atacului o coloană din divizia a IV descoperă o altă redută numită Griviţa 1. Românii suferă numeroase pierderi iar turcii contra atacă, însă românii resping atacul turcilor şi atacă din nou reduta, dar sunt din nou obligaţi să se retragă datorită focului nimicitor al duşmanilor. Al 3-lea atac are loc pe la orele 4 jumătate. După intervenţia lui Carol şi sosirea unor trupe ruseşti se reia atacul, de această dată ţin fruntea atacului se află tot batalionul II vânători condus de Alexandru Candiano-Popescu. Reduta este cucerită după o luptă sângeroasă, Candiano ieşind în evidenţă prin curaj şi devotament[18]. Griviţa 2 este şi ea atacată de batalionul condus de maiorul Şonţu, căzut în acest atac, atac reluat de batalionul I comandat de căpitanul Valter Mărăcineanu, care a căzut şi el pe câmpul onoarei *„plecând ca*

---

[12] Iulian Oncescu, Ion Stanciu, *Introducere în istoria modernă a românilor,* Editura Cetatea de Scaun, Târgovişte, 2009, p.218.
[13] Constantin Corbu, *op. cit.,* p. 1755.
[14] *Alexandru Candiano – Popescu, amintiri din viata-mi,* vol. II, Editura Eminescu, Bucureşti, 1999, p. 12.
[15] Mihail Dumitrescu, *Amintiri Militare,* p.61.
[16] *Ibidem.*
[17] Gh. Bejan, I. Ceauşescu, V. Mocanu, C. Olteanu, *op. cit.,* p. 63-64.
[18] Mihai Dumitrescu, *op. cit.,* p. 62-63

vijălia ţin frutea batalionului seu, Major Şonţu din regimentul alu 10-lea de dorobanţi fiu a lu Focşanilor, că după calu izbitu de moarte şi căđent strigă: -Sonţu alu vostru copii mei, mergeţi înainte că viu şi eu. El nu veni ci precede pe mulţi din ei în lumea eternităţi!"[19].

La ora 18 şi 45 de minute colonelul A. Angelescu ce comanda divizia a IV a ordonă un nou atac, al IV lea. Primii au atacat si de această dată slodaţi din batalionul II vânători precum şi batalioanele din regimentele 14 şi 16 dorobanţi şi batalionul 5 line, în frunte lor aflându-se maiorul Alexandru Candiano Popescu. După o luptă grea turcii se retrag lăsând în urmă 3 tunuri şi steagul de luptă[20]. Drapelul turcesc şi cele 3 tunuri au fost aduse în Bucureşti la 9 septembrie 1877. Primierea celor 3 bravi soldaţi a fost descrisă de Alexandru Candiano-popescu *„primirea în capitală a fost sărbătorească".*

La sosirea celor 3 viteji,cu drapelul turcesc, părea că tot Bucureştiul era în picioare. Pe străzi furnicar de lume, balcoanele pe unde treceau, împodobite cu flori şi coroane. Unii plângeau de bucurie, alţi râdeau, dar toţi îi admirau ca pe nişte adevăraţi eroi"[21].

Şi după acest succes armata română a continuat să obţină şi alte strălucite victorii, jucând un rol important în încercuirea Plevnei dar şi la Rahova, Opanez Zmârdan, Vidin Belogradcik[22].Despre eroismul maiorului Alexandru Candiano - Popescu, de pe câmpul de luptă această faptă de arme a fost deseori ignorată în istoriografia românească, datorita evenimetelor din 1870 în care a fost implicat. Eroismul său îl aflam şi din rapoartele superiorilor săi,un exemplu fiind scrisoarea comadantului divizia a 4 a colonelu A. Aghelescu, pentru avansarea lui Candiano-Popescu la gradul de locotenent-colonel.

„În faţa Plevnei, 2 septembrie 1877:

Domnule General,

Maiorul Candiano - Popescu atasat la Stat Majorul al Divizie a 4-a activă, a solicitat onoarea de a conduce batalionul de Vânători la asaltul redutei, şi cum acest batalion se arăta se în 2 randuri slab in foc din cauza putinei enrgii a comandatului sau, l-am imprumutat batalionului in doua asalturi. Acest batalion a fost pus in capul coloanei de asalt si sub comanda maiorului Candiano a înaintat viguros contra redutei. Desi primele atacuri au fost respinse, cum era natura sa fie, Maiorul Candiano la rand de mai multe ori si a arborat in reduta cu dansul drapelul roman, odata cu regimentul 14 Dorobanti. Din partea unui om care avea o pozitie însemnata în ţară, şi care nu era nevoit sa vie lacare din armata, aceasta conduita e mai mult decat meritorie. Maiorul Candiano a dat dat probe de o abnegatie şi de un devotament fără margini.Crez ca e de un bun expmplu pentru armata de a se recompensa imediat actele de eroizm. Aceastea sunt chiar prescriptiile d-voastre.

În consecinţă, vă rog să binevoiti a-lînainta la gradul de Locotenent- Colonel.

Comand. Divizie 4-a, Col. Anghelescu".

Trebuie să evidenţiem faptul că deşi era deputat, şi astfel scutit de obligaţia de a se înrola în armată, Alexandru Candiano-Popescu a luptat în prima linie, înfruntând moartea, pentru ţara sa, din credinţa într-un ideal şi pentru poporul său. Chiar el declara *„Am intrat în război să-mi îndeplinesc datoria de român"*[23]. Cu ocazia în care Marele Duce şi Ţarul au fost informaţi de victoria de la Griviţa, aceştia au aflat şi numele comandantului, care a reuşit

---

[19] N. D. Popescu *Istori Rezbelului Româno - ruso - turc 1875-1878,* partea a II-a *De la 30 august 1877 pînă la finele războiului,* ediţiunea a III a, p.43.

[20] Damian Gheorghe , *Istoria războiului ruso - româno - turc din 1877-1878,* p. 21.

[21] Revista de istorie tom 30, 1977, p. 616.

[22] Sorin Liviu Damean, Iulian Oncescu, *O istorie a românilor de la Tudor Vladimirescu la Marea Unire 1821-1918,* Editura Cetatea de Scaun, Târgovişte, 2015 p. 204; *Documente privind Istoria Romaniei. Razboiul pentru independenta,* vol VI (1 septembrie 1877- 15 octombrie 1877), Editura Academie Romane, Bucureşti, 1953 p. 26.

[23] Alexandru Candiano- Popescu, *op.cit.*,p.277.

aceasta victorie, Alexandru Candiano-Popescu[24]. Pentru aceasta importantă victorie armata română a fost felicitată şi apreciata in presa românească dar şi în cea internaţională, însa cele mai importante aprecieri au fost făcute de Carol dar si de ţarul Alexandru a lIl-lea, ţarul acordând ordinul *„*Sfântul Gheorghe*”*, principelui Carol, generalului Alexandru Cernat, dar şi maiorului Alexandru Candiano-Popescu[25]. Din aceste momente grele pentru ţară putem spune că a început şi apropierea dintre Alexandru Candiano-Popescu şi principele Carol, o apropiere bazată pe respect şi camaraderie faţă de domnitorul ce a obţinut independenţa României, aşa cum arata chiar şi Alexandru Candiano-Popescu, într-o discuţie purtată cu domnitorul României: *„Plevna este un hotar despărţitor în istoria ţării! Istoria avea sa zică: România dinaintea Plevnei şi România în urma Plevnei!”*[26] La 3 septembrie 1877, Alexandru Candiano-Popescu a fost citat, pentru curajul şi devotamentul său, pe ordinea de zi a armatei române cu propunerea de a fi înaintat la gradul de locotenent colonel: *„Maiorul Candiano-Popescu din miliţie a fost[citat]la ordinea dezi a armatei pentru eroii ca conduită ce a avut conducând batalion ul N.2 Vânători, la asaltul redutei Griviţa în doua rânduri consecutiv şi intrînd in fine în redută cu oamenii ce mai rămăsese din batalionul ce comanda, o dată cu celelalte trupe ce au luat reduta şi in capul lor. Pentru a recompensa asemenea fapte săvârşite mai cu seama de un ofiter militian, care singur de bună voie s'a oferit a conduce acel batalion la lupte, nefiind chemat la comanda aceasta, ci numai ca ofiţer de ordonanţă, rog pe Măria Voastră să binevoiască a-l înainta la gradul de locotenent-colonel în miliţie ca ajutor al comandamentului miliţienilor din Divizia IV teritorială”*[27].

La 9 septembrie 1877, a fost recompensat cu *Virtutea Militară* prin ordinul de zi nr. 64. (Verbița): *„Cu ocazia luptelor de la 27, 30 şi 31 August şi la 6 Septembrie, Măria Sa Domnitorul binevoind a acorda Ofiţerilor, Sergenţilor, Caporalilor şi Soldaţilor jos notaţi la unii, ordinul Steaua României, şi la alţii Medalia Virtutea Militară, în urma curajului, bravurii şi devotamentului cu care şi-au îndeplinit misiunile lor, fie cunoscut armatei numele si recompensele acordate fiecăruia”*[28].

Deşi raportul de înaintare în grad, a lui Alexandru Candiano – Popescu era datat pe 2 septaembrie, a fost avansat la gradul de locotenent-colonel printr-un decret domnesc din 14 octombrie 1877, după intrervenţia lui Ion C. Brătianu, care ajungea chiar să-l ameninţe chiar pe generalul Alexandru Cernat cu destituirea[29]. La 28 noembrie 1877, după capitularea Plevnei, pentru putin timp Osman paşa a fost luat prizonier de Alexandru Candiano-Popescu. Cu acest prilej el îl descria pe comandatul turc, ca fiind energic însă putin cult, fiind de părere că seful său de stat major părea că a organizat trupele otomane, Tefik – Bey, acesta din urmă fiind apreciat ca era un om energic, inteligent şi cu pregătire militară[30].

După obţinerea acestor victorii răsunătoare au fost comandate, pentru omagierea victoriei, o serie de tablouri unor artişti celebri, cum a fost de exemplu John Schonberg, cel care a pictat o serie de tablouri despre momentele importante ale războiului ruso-turc. Cele mai importante dintre acestea au fost: *Carol I la bătălia de la Plevna*, unde Carol apare călare îmbrăcat în manta şi cu chipiu alb pe cap, alături de un grup de soldaţi, iar lângă domnitor se afla maiorul Candiano–Popescu tot călare şi cu sabia scoasă, iar în depărtare pe deal are loc o luptă înverşunată. Pe spatele pânzei în stânga jos scrie: *„Carol I, Rege al României/în bătălia de la Plevna,11 septembrie 1877 / John Schonberg 1903 /artistul a fost*

---

[24] N.D. Popescu *Istoria resbelului Româno-Ruso-Turc 1875-1878*, partea aII-a, *De la 30 august 1877 pâna la finele războiului*, ediţiunea aIII-a,p.47.
[25] *Românii in razboiul de independenţă..,* p.233.
[26] Alexandru Candiano-Popescu, *op.cit.*,p.118
[27] V. Cheresteşiu,V. Maciu, S.Ştirbu, *Documente privind Istoria Românilor. Războiul pentru independenţă*, vol. VI (1 septembrie 1877-15 octombrie 1877, Ed Academiei Române, Bucureşti, 1955 p. 136.
[28] *Ibidem,* p.137.
[29] Revista de istorie, tom 40, Bucureşti 1987, p.1227.
[30] *Ibidem,* p. 1029

martor ocular la luptă". Un alt tablou din acest ciclu a fost şi cel intitulat *Prima întâlnire a domnitorului Carol I cu Osman Paşa după capitulare* realizat de către Friedrich Kaiser.[31] Datorită talentului său de a crea scene istorice acesta a realizat câteva pânze pentru casa domnitoare a României cum au fost şi cel numit : *„Maiorul Candiano-Popescu prezentând prinţului Carol I şi Marelui Duce Nicolae steagul turcesc capturat la Grivita"*. Oscar Obedeanu avea să realizeze o altă lucrare care se găseşte la Muzeul Militar National *numită: „Maiorul Candiano Popescu vorbind batalionului de vanatori inaintea atacului"* datată in 1889. La sfârşitul luni ianuarie 1878, Alexandru Candiano-Popescu avea să fie trimis într-o misiune la Petersburg, ca şi curier personal al lui Carol I, apoi la Tiflis pentru a-i acorda Marelui Duce, Mihail Nicolaevici, fratele, ţarului şi cel ce comanda trupele ruse din Asia, cordonul „Stelei României" şi medalia „Virtutea militară"[32]. De la Candiano Popescu aflăm cât de respectat putea fi cineva decorat cu ordinul „Sfântul Gheorghe": *„de la Ungheni la Peterzburg, în 5 zile de călătorie, nu am putut să plătesc un ceai într-un restaurant Sf Gheorghe, ce-l purtam pe piept, plătea pentru mine în Rusia oameni din popor îmi sărutau tunica, fiindcă aveam pe Sf. Gheorghe"*[33].

La 1 mai 1878 Alexandru Candiano-Popescu a reintrat în armată, ca şi comisar domnesc pe lângă consiliul de revizie. Motivele acestui gest aveau să fie explicate chiar de Candiano-Popescu: rugăminţile lui Ion C. Brătianu şi ale domnitorului Carol, încrederea primului ministru în cariera sa militară, încurajarea agentului diplomatic al Angliei White precum şi ataşamentul sau faţă de armată mai cu seamă după victoria de la Griviţa[34]. Candiano Popescu avea şi o părere politică despre situaţia Basarabiei, în acest sens el susținând: *„dacă am fi negociat Basarabia, am fi luat linia Silistra-Varna, Bulgaria de azi n-am fi creat-o noi înşine. Viitorul nostru în Peninsula Balcanică n-ar fi fost astupat, nu ne-am fi pus între o Bulgarie tare şi o Rusie puternică, cum ne aflăm acum, şi n-am fi fost în triplă Alianţă numai cu numele şi de fapt înfeudaţi Austriei, un stat muribund stăpânit de unguri vrăjmaşii noştri seculari"*[35]. În mai 1878, Alexandru Candiano-Popescu a fost numit comisar domnesc, revenind în armată, iar vara aceluiași an, 1878, a fost numit prefect al poliţiei capitalei de către Ion C. Brătianu[36].

Începând cu anul 1880, timp de 12 ani a fost aghiotant regal[37]. În aceasta calitate de aghiotant regal a purtat numeroase discuţii cu mai multe personalităţi din ţară, dar străinătate cum au fost convorbirile cu regele Carol I, cu I. C. Brătianu, cu Hitrowo, cu ministru Rusiei la Bucureşti Wilamov[38]. Aceste discuţii au avut loc deşi cariera politică a lui Alexandru Candiano Popescu era aşa cum susţinea şi el *„decapitată"*[39].

În perioada în care a fost aghiotant regal (1880-1892) cariera sa militară a fost în accesiune, în anul 1882 fiind înaintat la gradul de colonel, în anul 1894 la gradul de general de brigadă, iar în anul 1899 a devenit comandatul Corpului III de armată[40]. Agravarea bolii şi moartea sa prematură în anul 1901 se pare că au fost generate şi de supărările pe care i le-a creat fiul său (autorul unei crime). Când a trecut în nefiinţă, se afla în casa prietenului său din Târgovişte, colonelul Vlădoianu[41].

---

[31] Adraian Silvan Ionescu, *Penel şi sabie*, p. 162, 171, 201.
[32] Constantin Corbu, *op. cit.*, p. 1757.
[33] Revista de istorie, tom 40, p. 1032, 1033.
[34] C. Bacalbaşa *Bucureşti de altădată,* vol. I , editia II , Bucureşti 1935, p. 249.
[35] Revista de istorie, *op. cit.*, p. 1032.
[36] Constantin Corbu, *op. cit.*, p. 1757; Dimitrie R. Rosetti, *op. cit.*, p. 41.
[37] Constantin Corbu, *op. cit.*, p. 1754.
[38] Alexandru Candiano-Popescu, *op. cit.*,. p. 213, 214
[39] *Alexandru Candiano- Popescu, Amintiri din viaţa-mi,* Ediţia 1998, p. 280
[40] Constantin Corbu, *op. cit.*, p. 1758
[41] C. Bacalbaşa, *Bucureşti de altădată*, vol. 3, p. 11

Cortegiul funerar al fostului erou de la Griviţa a traversat Târgovişţea, de la poalele Mânăstiri Dealului până la gară. Comandantul regimentului 3 Dâmboviţa a ţinut *„o prea simţită cuvântare, care emoţiona adânc întreaga adunare”* Sicriul a fost depus în vagon special împodobit cu frunze de stejar fiind însoţit până la Bucureşti de o gardă de onoare din Regimentul 3 Dâmboviţa. Trenul a ajuns în Gara de Nord din Bucureşti în ziua de 27 iunie 1901, la ora 8 şi 30 de minute, unde se aflau personalităţi dar şi ofiţeri din armată şi un număr public. Cu puţin timp înaintea morţii sale şi-a exprimat dorinţa de a fi condus până la groapă de către soldaţi din batalionul II vânători, în acest sens fiind trimisă de la Constanţa o companie acestui batalion. Ceremonia funerară a avut loc la biserica „Sf. Gheorghe*”*. De la biserică cortegiul s-a îndreptat înspre cimitirul Bellu în frunte aflându-se o formaţie militară comandată de generalul de brigadă C. Brătianu. În momentul în care sicriul a fost coborât în cavou de către 4 sergenți și 2 caporali din batalionul II vânători, s-au tras salve de tun[42].

BIBLIOGRAPHY

Bacalbaşa C. Bucureşti de altădată, vol. I , editia II , Bucureşti Ed. Eminescu 1987

Bejan Gh., Ceauţescu I., Mocanu V., Olteanu C., Asalt la Redute Ed. Militară, Bucureţti 1969

Candiano-Popescu A. Amintirii din viaţa-mi , vol. I , Ed Universul, Bucureşti, 1944

Candiano-Popescu A. Democraţia I 1869 25 septembrie ‘ieri si astazi’

Candiano-Popescu A., Amintiri din viaţa-mi vol II, Ed. Eminescu, Bucureşti 1999.

Căpitanul Gheorghe D., Istoria războiului ruso - româno - turc din 1877-1878

Ceremonia înmormântării generalului Alexandru Candiano – Popescu Tipografia Voinţă Naţională 1901,

Cheresteşiu V.,Maciu V.,S.Ştirbu, Documente privind Istoria Românilor. Ed. Academiei Române, 1952 Războiul pentru Independenţă,vol.VI(1 septembrie 1877-15 octombrie 1877, Ed Academiei Române, Bucureşti, 1955

Corbu C., Alexandru Candiano – Popescu – participant al vieţii din a doua jumătate a veacului trecut

Damean S., Oncescu I., O istorie a românilor de la Tudor Vladimirescu la Marea Unire 1821-1918 Ed. Cetatea de Scaun, Târgovişte, 2015

Documente privind Istoria României, Razboiul pentru Independenţă, vol VI (1 septembrie 1877- 15 octobreri 1877),Ed . Academie Romane, Bucuresti 1953

Dumitrescu M. Amintiri Militare Tipografia Epoca Bucureşti1897

Ionescu A.S. Penel şi Sabie Ed. Biblioteca Bucueştilor, Bucureşti 2002

Iorga N. Ploieştii în Războiul de Independenţă, Ed. Primăriei de Ploieşti 1928

Monitorul oficial, nr. 109, 14 mai 1877

Oncescu I. ,Stanciu I, Introducere în Istoria modernă a românilor, Ed. Cetatea de Scaun Târgovişte 2009

Popescu A. Democraţia , I, 1869, 21 August

Popescu N.D. Istoria Rezbelului Româno - ruso – turc 1875-1878 partea a II a De la 30 august 1877 pînă la finele războiului ediţiunea a III a, Ed. Librăriei H.Steinberg Bucureşti 1902

Revista de Istorie, Tom 33, nr9, septembrie 1980, Ed. Academiei, Bucureşti, 1980

Revista de Istorie, Tom 40 Bucureşti 1987, Ed Academiei.

Alexandru Candiano – Popescu –martor şi cronicar al timpului său,vol. III

Rosetti D.R., Dicţionarul Contimporanilor ed. Lito – Tipografiei Populare, Bucureşti 1897

[42] *Ceremonia înmormântării generalului Alexandru Candiano-Popescu, eroul de la Griviţa,* p. 20